

ВИТРАТИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**Агафонов А.О., магістрант,
Христенко О.А., доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет**

В умовах ринкової економіки головною метою для кожного підприємства є отримання прибутку. Одним із найважливіших способів збільшення прибутку на будь-якому підприємстві є зменшення його операційних витрат. Науковці сходяться у поглядах (А.Д. Шеремет, С.В. Калабухова, І.Д. Лазаришина та інші) на важливості таких основних принципів економічного аналізу (операційних витрат), як: ефективність (економічність), конкретність, комплексність, науковість, об'єктивність, оперативність, періодичність, системність. Тож, досліджуючи різноманітні наукові роботи, можна сказати, що саме аналіз операційних витрат найбільш доцільно характеризує ефективність використання ресурсів і найбільш точно визначає рентабельність діяльності.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»: «Витрати — це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу» [1].

На думку Мних Є.В., операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять: виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати.

До виробничої собівартості включають: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати.

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу об'єкта витрат, у тому числі купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до цього об'єкта витрат.

До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт

або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, орендна плата за земельні ділянки, амортизація, вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічного неминучого браку тощо.

До адміністративних витрат на підприємстві належать:

а) загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);

б) амортизація та витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання;

в) витрати на службові відрядження та інші витрати апарату управління тощо.

Витрати на збут включають:

а) оплату праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут;

б) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

в) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом тощо.

Серед інших операційних витрат слід виокремити:

а) собівартість реалізованих виробничих запасів;

б) сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів;

в) втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, які пов'язані з операційною діяльністю підприємства) тощо.

Мета аналізу витрат на підприємстві полягає у визначенні резервів можливого зменшення витрат операційної діяльності внаслідок більш ефективного використання виробничого потенціалу підприємства [2].

Основними методами проведення аналізу витрат на підприємстві є: загальний аналіз, факторний аналіз, ретроспективний аналіз, перспективний аналіз, метод ABC, метод деталізації, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз - визначення структури підсумкових показників з виявленням зміни кожної позиції порівняно з попереднім періодом, нормативні моделі, порівняльний аналіз.

На нашу думку, для оптимізації операційних витрат на підприємстві слід передбачити проведення інноваційних заходів:

- впровадження нових технологій;
- поліпшення організації виробництва та праці;
- моніторинг внутрішнього та зовнішнього аудиту;
- застосування ресурсозберігаючої техніки;
- використання маловідходних технологій тощо.

В результаті ці заходи сприятимуть усуненню непродуктивних витрат і втрат, ліквідації браку, кращому обслуговуванню обладнання, посиленню контролю за зберіганням ресурсів, зменшенню частки управлінських видатків тощо.

Отже, аналіз операційних витрат на підприємстві дозволяє оптимізувати процес виробництва та надати повну аналітичну інформацію для його подальшого стратегічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 16 "Витрати" (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу до джерела: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00_2

2. Рокожиця А.Ю. Аналіз операційних витрат: стаття [Електронний ресурс]. — Режим доступу до джерела: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Rokozhitsya-A.YU.-Ivata-V.V..pdf>